

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 573/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Namirom Alyasrym, PhD., advokátska kancelária, Štúrova 43, Nitra, proti postupu generálneho prokurátora Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/3 Pz 27/21/1000 a jeho prípisu z 21. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v konaní vedenom pod sp. zn. IV/3 Pz 27/21/1000 a jeho prípisom z 21. septembra 2021. Požaduje ďalej, aby bol prípis generálneho prokurátora zrušený. Napokon sa domáha náhrady trov konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.
2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:
3. Uznesením vyšetrovateľa z 5. novembra 2020 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie v rámci policajnej akcie s názvom „Očistec“.
4. Ďalším uznesením vyšetrovateľa z 15. februára 2021 bolo sťažovateľovi vznesené ďalšie obvinenie pre skutok kvalifikovaný ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona. Skutok mal podľa uznesenia spočívať v údajnom pravidelnom prijímaní úplatkov (tzv. Vianočného v predsviatočnom období november – december počas rokov 2016 až 2019).
5. Proti uzneseniu vyšetrovateľa z 15. februára 2021 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola uznesením dozorového prokurátora z 31. marca 2021 zamietnutá ako nedôvodná.

6. Uznesenie dozorového prokurátora sťažovateľ 24. mája 2021 napadol návrhom na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, ktorý následne doplnil podaním z 3. septembra 2021.

7. Prípísom generálneho prokurátora č. k. IV/3 Pz 27/21/1000-5 z 21. septembra 2021 podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku nebolo vyhovené návrhu sťažovateľa.

8. Podľa konštatovania generálneho prokurátora sťažovateľ (okrem mnohých iných námietok, na ktorých v ústavnej sťažnosti už netrvá) namieta, že uznesenie o vznesení obvinenia vydal nepríslušný orgán (vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry), hoci príslušným na jeho vydanie bol vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby. Opatrením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 12. februára 2021 bolo totiž rozhodnuté iba o tom, že vyšetrovanie osôb pôsobiacich v rokoch 2012 až 2019 na Finančnej správe Slovenskej republiky vykoná policajt uvedený v ustanovení § 10 ods. 8 písm. a) Trestného poriadku, hoci sťažovateľ príslušníkom tejto zložky nikdy nebol. Ďalšie opatrenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry z 30. októbra 2020 sa mohlo týkať iba skutkov, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie 22. októbra 2020, teda skutkov, na ktoré sa namietané uznesenia nevzťahujú. Ak preto nebolo vydané opatrenie, ktoré by sa týkalo osôb pôsobiacich v Policajnom zbore pre skutky uvedené v namietanom uznesení vyšetrovateľa Policajného zboru, ide o závažnú procesnú vadu, pretože toto uznesenie bolo vydané v rozpore s ustanovením § 200 ods. 4 v spojení s § 10 ods. 7 písm. b) Trestného poriadku v situácii, keď jediným vecne príslušným na začatie trestného stíhania a vznesenie obvinenia bol vyšetrovateľ zaradený na Úrade inšpekčnej služby.

9. Námietka, podľa ktorej uznesenie o vznesení obvinenia vydal nepríslušný vyšetrovateľ, je podľa názoru generálneho prokurátora neopodstatnená.

10. Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry vydal 4. novembra 2020 opatrenie, ktorým podľa § 230 ods. 2 písm. i) Trestného poriadku po predchádzajúcom súhlase riaditeľa Úradu inšpekčnej služby zo 4. novembra 2020 určil, že vyšetrovanie osôb pôsobiacich v rokoch 2014 až 2018 vo vysokých funkcionárskych pozíciách v rámci Policajného zboru a Národnej kriminálnej agentúry, ako aj príslušníkov Kriminálneho úradu finančnej správy, ale aj radových vyšetrovateľov a operatívnych pracovníkov Policajného zboru vykoná policajt uvedený v ustanovení § 10 ods. 8 písm. a) Trestného poriadku. V odôvodnení tohto opatrenia (v ktorom je medzi policajtmi podozrivými zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona, ako aj ďalších súvisiacich trestných činov) je menovite uvedený aj sťažovateľ, z čoho vyplýva, že dôvodom vydania opatrenia bol predpoklad, že vo veci bude vznesené obvinenie viacerým bývalým aj aktívnym príslušníkom Policajného zboru, resp. príslušníkom Kriminálneho úradu finančnej správy. Toto opatrenie bolo vydané v trestnej veci vedenej na Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, a teda sa nevzťahuje iba na skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie uznesením z 22. októbra 2020 (teda na skutok právne kvalifikovaný ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona). Vzťahuje sa aj na všetky ďalšie súvisiace trestné činy, pre ktoré bolo (bude) v tejto trestnej veci vznesené obvinenie osobám, ktoré sú v opatreniach prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry menovite uvedené, a teda aj na uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľovi z 15. februára 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

11. Sťažovateľ považuje prípis generálneho prokurátora za ústavne nekonformný. Na ústavný súd sa neobracia zo skutkových dôvodov uvedených v návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, ale z jediného základného procesnoprávneho dôvodu uvedeného v doplnení podania z 3. septembra 2021. Konkrétne ide o argumentáciu o vecnej nepríslušnosti vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry, namiesto ktorého mal vo veci konať vyšetrovateľ z Úradu inšpekčnej služby. Sťažovateľ argumentuje tým, že prvé trestné stíhanie začal 22. októbra 2020 sám prokurátor, teda subjekt nepochybne vecne oprávnený. Následne (pod rovnakou spisovou značkou) 30. októbra 2020 vydal opatrenie, podľa ktorého vyšetrovanie vykoná policajti uvedený v ustanovení § 10 ods. 8 písm. a) Trestného poriadku. Na základe tohto opatrenia došlo k zmene vecnej príslušnosti, keďže bez neho by bol na vyšetrovanie vecne príslušný vyšetrovateľ z Úradu inšpekčnej služby, pričom práve na podklade opatrenia mohol obvinenie vzniesť aj vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry. Z chronologického hľadiska nemožno pochybovať o tom, že opatrenie z 30. októbra 2020 sa mohlo týkať iba skutku, pre ktorý bolo uznesením z 22. októbra 2020 začaté trestné stíhanie. Pre druhé obvinenie zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 a 2 Trestného zákona, ktoré vyplýva z uznesenia z 15. februára 2021, nebolo prokurátorom jeho uznesením z 22. októbra 2020 začaté trestné stíhanie, keďže podozrenie o existencii tzv. Vianočného vyvstalo až z výsluchov osôb po začatí prvého trestného stíhania a po vznesení obvinenia z 5. novembra 2020.

12. Zákonný a ústavne akceptovateľný postup vo vzťahu k zmene vecnej príslušnosti policajta v súvislosti s druhým obvinením nebol dodržaný, keďže iba vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby je vecne príslušným policajtom na trestné stíhanie policajta, resp. bývalého policajta. Iba v prípade existencie opatrenia prokurátora podľa § 230 ods. 2 písm. i) Trestného poriadku môže byť právomoc viesť trestné stíhanie presunutá na iného policajta ako na policajta (vyšetrovateľa) Úradu inšpekčnej služby. Ak teda nebolo vydané opatrenie, ktoré by sa týkalo osôb pôsobiacich v Policajnom zbore pre skutky podľa druhého obvinenia z 15. februára 2021, ide o závažnú procesnú vadu, keďže uznesenie bolo vydané v rozpore s ustanovením § 200 ods. 4 v spojení s ustanovením § 10 ods. 7 písm. b) Trestného poriadku.

13. Podľa názoru sťažovateľa generálny prokurátor si neuvedomil, že uznesenie o vznesení obvinenia z 15. februára 2021 je zároveň aj uznesením o začatí trestného stíhania podľa § 199 Trestného poriadku. Ide teda o úplne nezávislé trestné stíhanie v porovnaní s trestným stíhaním začatým prokurátorom 22. októbra 2020. Ak by bolo uznesenie z 15. februára 2021 iba uznesením o vznesení obvinenia v rámci už predtým prokurátorom začatého trestného stíhania, bola by argumentácia generálneho prokurátora akceptovateľná. Uznesenie z 15. februára 2021 má však „absolútne vlastný procesný život“, keďže ide zároveň o uznesenie o začatí trestného stíhania, ako aj o vznesení obvinenia konkrétnym osobám. Je teda procesne absolútne nezávislé od uznesenia prokurátora o začatí trestného stíhania z 22. októbra 2020. Skutočnosť, že aj toto konanie v rámci dozoru prokurátora má rovnakú spisovú značku, je iba administratívnu záležitosťou. Trestné stíhanie začal a obvinenie vzniesol 15. februára 2021 policajti nezávisle od pôvodne vedeného konania. Nejde teda o vznesenie obvinenia „v tejto trestnej veci“.

14. Interpretáciou ustanovenia § 230 ods. 2 písm. i) Trestného poriadku dospieva sťažovateľ k názoru, že opatrenie prokurátora podľa tohto ustanovenia sa neprijíma vo vzťahu k osobe

podozrivého, ale vo vzťahu ku skutku, z ktorého je podozrivý konkrétny príslušník Policajného zboru. Ústredným pojmom trestného práva procesného je totiž pojem „skutok“. Trestné stíhanie sa vedie pre skutok (teda nie pre jeho právnu kvalifikáciu alebo pre osobu obvineného). Ostatné „veličiny“ sa môžu pri zachovaní totožnosti skutku meniť. Dokonca aj pred začatím trestného stíhania musí byť zrejmé, o aký skutok ide. Nemožno preto akceptovať právny názor generálneho prokurátora, podľa ktorého opatrenia z 30. októbra 2020, resp. 4. novembra 2020 sa môžu vzťahovať aj na skutok z uznesenia o vznesení obvinenia z 15. februára 2021, ktorý bol v čase vydania opatrení ešte neznámy. Prijatím právneho názoru generálneho prokurátora by vlastne kedykoľvek v budúcnosti už akýkoľvek trestný čin z minulosti týkajúci sa sťažovateľa za obdobie 20 rokov, keď bol policajtom, mohol výlučne na podklade opatrenia zo 4. novembra 2020 vyšetrovať vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry namiesto vyšetrovateľa Úradu inšpekčnej služby. Tento právny názor je preto ústavne neprípustný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Na prerokovanie ústavnej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

16. Vzhľadom na čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

17. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

18. V zásadnej rovine treba z pohľadu ústavného súdu predovšetkým podotknúť, že považuje za súčasť svojej právomoci preskúmavať právoplatné rozhodnutia generálneho prokurátora, ktorými nevyhoveli návrhu na zrušenie rozhodnutia v prípravnom konaní postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku v prípadoch, keď dotknutá osoba namietala také pochybenia, ktoré by mohli znamenať, že k trestnému stíhaniu, resp. k vzneseniu obvinenia vôbec nemalo dôjsť. Príkladom takéhoto postupu ústavného súdu je (inter alia) vec č. k. II. ÚS 185/2020, resp. nález v tejto veci z 27. augusta 2020, v ktorej dotknuté osoby (sťažovatelia) tvrdili, že hoci k ich trestnému stíhaniu, resp. vzneseniu obvinenia voči nim bol potrebný súhlas poškodeného subjektu, k vzneseniu obvinenia došlo bez takéhoto súhlasu.

19. Prípád sťažovateľa je z už uvedeného pohľadu celkom zrejme výrazne odlišný. Sťažovateľ síce takisto napáda rozhodnutie generálneho prokurátora, ktorým tento postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku nevyhoveli jeho návrhu na zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, avšak sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti nenapáda samotnú skutočnosť, že voči nemu bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie, keďže predmetom jeho ústavnej sťažnosti je námietka, podľa ktorej uznesenie o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia (uno actu) vydal vecne nepríslušný vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry, hoci vecne príslušným bol vyšetrovateľ Úradu inšpekčnej služby, keďže v osobe sťažovateľa išlo o policajta.

20. Podľa názoru ústavného súdu za daného stavu v ďalšom priebehu trestného stíhania (pokiaľ toto nebude zastavené v rámci prípravného konania v prospech sťažovateľa, čím by došlo bez ďalšieho k zjednaniu nápravy) bude mať sťažovateľ možnosť domáhať sa nápravy ním tvrdeného pochybenia (začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia vecne nepríslušným vyšetrovateľom, ktorý potom aj ďalej jeho trestnú vec v prípravnom konaní vyšetroval) zo strany všeobecných súdov, ktoré sa po prípadnom podaní obžaloby (teda ak nedôjde k zastaveniu trestného stíhania v prípravnom konaní) budú vecou meritórne zaoberať, a to tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom, prípadne aj v dovolacom konaní.

21. Na základe uvedených skutočností možno dospieť k záveru, že sťažovateľ bude mať možnosť domáhať sa ochrany svojich práv v konaní pred všeobecnými súdmi, čím je nateraz vylúčená právomoc ústavného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu